

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN
RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot rege-
ling van de rechtsbijstand aan on- en minvermogenden.

De overweging van dit wetsontwerp in de afdelingen der Kamer heeft geleid tot de volgende opmerkingen.

§ 1. Zeer vele leden verklaarden van harte in te stemmen met de in het onderhavige wetsontwerp voorgestelde regeling van de rechtsbijstand aan on- en minvermogenden, welke rechtsbijstand de advocaten gedurende meer dan een eeuw vrijwillig en om niet verleend hebben.

Vele leden verheugden zich erover, dat in dit ontwerp rekening is gehouden met de wensen, welke leven in de advocatuur, zodat in het nader gewijzigd ontwerp van wet een systeem is ontstaan, dat aansluit bij de bestaande toestand. De huidige toestand is huns inziens slechts in zoverre onbevredigend, dat de rechtsbijstand aan on- en minvermogenden zonder enige vergoeding moet worden verleend, hetgeen een te zware financiële druk legt op de advocaten. De ingevolge dit wetsontwerp toe te kennen vergoeding komt nu aan dit bezwaar enigermate tegemoet. Overigens waren deze leden van mening, dat de tegenwoordige toestand als voordeel boven de in het oorspronkelijk wetsontwerp gekozen methode heeft, dat de advocaten, vooral de jongeren onder hen, telkens geconfronteerd worden met de maatschappelijke noden. Tevens krijgen zij bij de behandeling van pro deo-zaken een zekere scholing, terwijl ook aan justitiabelen sterker de indruk gegeven wordt, dat zij een eigen advocaat hebben, die zich persoonlijk voor hun zaak interesseert.

Voorts achtten deze leden het rechtvaardig, dat ook gerechtsdeurwaarders bij het werk van de consultatiebureaus worden betrokken.

Enige leden verklaarden zich aan te sluiten bij de waarderende woorden, welke bij de behandeling van dit wetsontwerp in de Tweede Kamer van verschillende zijden zijn gesproken nopens de wijze, waarop het ontwerp, dat reeds in oktober 1953 aanhangig is gemaakt, thans deze inhoud heeft gekregen. Bij de voorgestelde wijzigingen is voor het grootste deel tegemoet gekomen aan de bezwaren, welke o.m. de Nederlandse Orde van Advocaten in een tot de Tweede Kamer gericht rekest naar voren heeft gebracht en welke in het Voorlopig Verslag van de Tweede Kamer nopens dit wetsontwerp weerklank hebben gevonden. De hier aan het woord zijnde leden zagen hierin een voorbeeld van samenwerking op wetgevend gebied tussen de Regering en de Staten-Generaal. Vanwege de gunstige resultaten, welke door deze samenwerking bereikt zijn, spraken zij de hoop uit, dat dit voorbeeld in de toekomst navolging zal vinden.

Op de grondslag van de in dit wetsontwerp voorgestelde regeling zal de ontplooiing, en de verdere uitbouw daarvan, indien de noodzaak daartoe zich zal doen gevoelen, te zijner tijd tot stand gebracht kunnen worden.

Sommige leden hadden met grote voldoening kennis genomen van de ingrijpende principiële wijzigingen, welke dit wetsontwerp, in vergelijking met het oorspronkelijk ontwerp,

heeft ondergaan. Immers, thans zullen in beginsel alle advocaten en procureurs kunnen medewerken aan het verlenen van rechtsbijstand aan on- en minvermogenden in civiele procedures.

Vele leden achtten de in het nader gewijzigde ontwerp van wet voorgestelde samenstelling van de bureaus van consultatie voorsnog bevredigend, omdat thans het zwaartepunt ligt bij de advocaten.

Voorts verheugden de hier aan het woord zijnde leden zich erover, dat de Minister in de Tweede Kamer (*Handelingen* dezer zitting, blz. 2481, rechterkolom) heeft verklaard, dat „nu eenmaal deze sector van maatschappelijke zorg de aandacht heeft gekregen, die zij verdient, ook gehoopt mag worden op een uitbreiding van de hiervoor beschikbare middelen als 's lands financiën dat toestaan”.

Wijders waren deze leden met de Minister van mening (*Handelingen* Tweede Kamer dezer zitting, blz. 2482, linkerkolom), dat de gratis-admissieprocedure in de meeste gevallen een overbodige en tijdrovende formaliteit is. De t.a.p. gedane mededeling van de bewindsman, dat hij een in de Tweede Kamer voorgestelde vereenvoudiging in overweging zou nemen, stelden zij op prijs.

Sommige leden stelden voorop, dat artikel 3, lid 1, van dit wetsontwerp bepaalt:

Het bureau van consultatie is samengesteld uit:

a. ten minste twee leden-advocaten;

b. ten minste één lid-gerechtsdeurwaarder;

c. ten minste één lid, dat geacht kan worden deskundig te zijn op het gebied van maatschappelijk werk.

Ingevolge lid 3 van dit artikel zal de Minister van Justitie voor ieder arrondissement het aantal leden bepalen, waaruit het bureau zal zijn samengesteld.

Veronderstelt men aldus, zo betoogden deze leden, dat de Minister voor een bepaald arrondissement een aantal van tien vaststelt, dan rijst de vraag, wie nu het aantal advocaten, gerechtsdeurwaarders en deskundigen op het gebied van maatschappelijk werk bepaalt. Uit het wetsontwerp is dit niet op te maken. Toch zal dit moeten vaststaan in verband met het bepaalde in artikel 4 van dit ontwerp. Gaarne zouden de leden, hier aan het woord, hierover nader worden ingelicht.

Voorts merkten zij op, dat dit wetsontwerp niet steeds voldoet aan de eisen, welke taal en stijl stellen. Zij stelden zich voor daarop verder in dit verslag terug te komen bij de bespreking van de artikelen 5, 10 en 12 van dit ontwerp.

Enkele leden vroegen, of de regeling, welke in dit wetsontwerp wordt vastgesteld, ook geldt voor procedures, te voeren voor de administratieve rechter, met name voor de Raden van Beroep en voor de Centrale Raad van Beroep.

§ 2. Vele leden meenden, dat ook de bona fide rechtskundige adviseurs, zodra hun status geregeld zal zijn, bij het werk van de consultatiebureaus zullen moeten worden betrokken. Immers, vooral in de grote steden vervullen zij bij de kantongerechten een taak, welke overeenkomt met die van de procureurs bij de hogere rechtsprekende colleges.

Enige andere leden sloten zich hierbij aan. Zij herinnerden er voorts aan, dat de Minister in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer nopens dit wetsontwerp (blz. 3, linkerkolom) het volgende heeft verklaard: „Er is een werkgroep bezig te trachten een regeling voor de status der rechtskundige adviseurs te ontwerpen. Gelukt dit, en komt er inderdaad een wettelijke regeling tot stand, dan zal de verhouding van de rechtskundige adviseurs tot de krachtens dit ontwerp te verlenen rechtsbijstand nader moeten worden gezien.” Deze leden konden zich met het standpunt van de Minister te dezer zake geheel verenigen. Uit het door de Vereniging van Rechtskundige Adviseurs op 10 mei jl. aan de Minister gerichte verzoekschrift, waarvan aan de leden der Eerste Kamer een afschrift werd gezonden, blijkt, dat de werkgroep, waarop de bewindsman in het boven aangehaalde doelde, inmiddels is

geslaagd in haar poging een regeling voor de status der rechtskundige adviseurs te ontwerpen en dat zij haar rapport aan de Minister heeft aangeboden. De thans het woord voerende leden, die reeds jarenlang het tot stand brengen van een zodanige regeling hadden bepleit, hadden dit met grote voldoening vernomen. Nu eerst de status van deze „praktijzins” geregeld moet zijn, alvorens zij betrokken kunnen worden bij het verlenen van rechtsbijstand aan on- en minvermogenden, drongen deze leden er bij de bewindsman op aan, zo spoedig mogelijk de indiening te bevorderen van een wetsontwerp, dat de rechtspositie van de rechtskundige adviseurs regelt.

Verschillende andere leden sloten zich bij het hierboven door enige leden gevoerde betoog aan. Zij voegden daar nog aan toe, dat in het verleden de rechtskundige adviseurs in belangrijke mate rechtsbijstand hebben verleend aan on- en minvermogenden.

Op grond van dit laatste betreurden sommige leden het, dat niet reeds in het onderwerpelijke ontwerp van wet voorzieningen zijn getroffen ten aanzien van de rechtskundige adviseurs.

§ 3. Vele leden zouden het minder juist achten, indien aan de consultatiebureaus vertegenwoordigers van werknemers toegevoegd zouden worden. Immers, de werknemersorganisaties beschikken veelal over eigen adviesbureaus, die tevens de behandeling van kantongerechtsprocedures voor hun rekening nemen, in het bijzonder wanneer het arbeidsgeschillen betreft. Het zou naar het oordeel dezer leden onjuist zijn het werk, dat door de zorgen van de vakorganisaties tot stand is gekomen, te door kruisen.

Voor wat betreft de verhouding tussen de bureaus van consultatie en de bureaus van stands- en vakorganisaties wensten deze leden de ontwikkeling, welke zich in de praktijk zal voordoen, af te wachten. Niettemin zouden zij de aandacht willen vestigen op twee mogelijkheden, welke ongewenste gevolgen zouden kunnen hebben. In de eerste plaats bestaat het gevaar, dat de adviezen van de bureaus van consultatie zullen afwijken van die van de bureaus van de stands- en vakorganisaties, welke organisaties zich immers mede tot taak stellen de arbeidsvrede te bevorderen. In de tweede plaats zou aan de adviesbureaus van de vorengenoemde organisaties een te scherpe concurrentie kunnen worden aangedaan door de consultatiebureaus, welke worden gefinancierd door het Rijk. Daarom vroegen deze leden, of het wellicht mogelijk is, aan de adviesbureaus van rijkswege een vergoeding toe te kennen voor de werkzaamheden, welke deze bureaus niet alleen ten behoeve van de leden van de stands- en vakorganisaties verrichten, maar veelal ook ten behoeve van onvermogenden. Het zou te betreuren zijn, indien de verdere ontwikkeling van deze bureaus zou worden geschaad, omdat zij door hun deskundige adviezen en door hun rijke ervaring een groot vertrouwen hebben verworven.

Artikel 5. In dit artikel staat, dat het bureau, d.i. de rechtspersoon, het college, bepaalt, wanneer „het bureau bereikbaar is”. Sommige leden meenden, dat uit de wetstekst niet duidelijk blijkt, wat hier met „bureau” bedoeld is.

Artikel 10. „Behoudens staatloze ingezetenen, zijn vreemdelingen van rechtsbijstand uitgesloten”. Afgezien van de vraag, of niet het ingezetenschap het enige criterium dient te zijn, achtten sommige leden de hier aangehaalde zin geen fraai Nederlands.

Artikel 12. In dit artikel, zo betoogden sommige leden, wordt gesproken van „de in het vorige artikel bedoelde verklaring”. In artikel 11 komt echter het woord „verklaring” niet voor.

Artikel 24. Enige leden vroegen, of het de strekking is van het eerste lid van dit artikel, dat bij beroepszaken aangaande de sociale verzekering steeds aan rechtzoekenden kosten in

rekening zullen worden gebracht, omdat het hier geen burgerlijke zaken in engere zin betreft.

Artikel 25. Enige leden zouden gaarne worden ingelicht omtrent de hoofdlijnen van de ingevolge het tweede lid van dit artikel uit te vaardigen algemene maatregel van bestuur. Zij vroegen, of de mogelijkheid bestaat, bij de beloning voor kosteloos verleende rechtsbijstand, differentiatie toe te passen en de honorering afhankelijk te stellen van de omvang van het werk,

hetwelk door hem, die de kosteloze rechtsbijstand heeft verleend, is verricht.

Aldus vastgesteld 1 juni 1957.

REIJERS
DE NIET
KOLFF
DE WILDE
GEUZE.